

Zygmunt W. Pyzik

Sylwester Kowalczewski : 21 XII
1902-4 V 1975

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 10, 574-575

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYLWESTER KOWALCZEWSKI
21 XII 1902—4 V 1975

W dniu 4 maja 1975 roku zmarł w wieku 72 lat profesor Sylwester Kowalczewski, znakomity krajoznawca, geograf i bardzo zasłużony pedagog kielecki oraz były kustosz Muzeum Świętokrzyskiego. Reprezentował sobą bogaty zespół wartości intelektualnych, duchowych i moralnych.

Sylwester Kowalczewski urodził się 21 grudnia 1902 r. w Strzemieszycach Wielkich k/Będzina, a nauki pobierał w Charsznicy, Kielcach i Lwowie. Następnie poświęcił się pracy pedagogicznej. Był nauczycielem szkół powszechnych w Bodzentynie, Oblęgorku i Kielcach, a w latach późniejszych wykładał w Liceum Pedagogicznym, Studium

Nauczycielskim, Wyższej Szkole Nauczycielskiej i Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach.

Równocześnie z pracą nauczycielską wiele twórczego wysiłku poświęcił działalności społecznej, zwłaszcza w dziedzinie krajoznawstwa, muzealnictwa, ochrony przyrody i zabytków kultury. W 1921 roku wstąpił w szeregi Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, będąc aż do ostatniej godziny swego życia wiernym jego członkiem i jednym z najwybitniejszych przedstawicieli. Był pierwszym w Kielcach dyplomowanym przewodnikiem krajoznawstwa jako absolwent warszawskiego kursu zorganizowanego i prowadzonego przez Aleksandra Janowskiego. W dziele krajoznawstwa współpracował przez wiele lat z wybitnymi przedstawicielami regionalizmu, m. in. z T. Włoszkiem, M. Hubicką i E. Massalskim. W 1933 r. Sylwester Kowalczewski został kustoszem Muzeum Świętokrzyskiego, którym był nieprzerwanie do 1945 r. W czasie swego kustoszowania, a była to funkcja pełniona wówczas honorowo, aktywnie popularyzował w społeczeństwie prowadzoną przez siebie placówkę muzealną, uczył w jej murach liczne grupy młodzieży i dorosłych pracy dla Ojczyzny i szacunku dla zabytków jako reliktyw dawności naszej kultury i źródeł świadomości narodowej. Wydatnie powiększył zbiory muzeum. A gdy wybuchła II wojna światowa, ukrył je przed hitlerowcami i z narażeniem życia

przechowywał w ukryciu przez lata okupacji. Dzięki Jego pracy i odwadze zbiory ocalały i dziś nadal służą społeczeństwu.

Sylwester Kowalczewski był też wybitnym autorem prac drukowanych, których opublikował kilkadziesiąt z dziedziny przyrody, geografii, historii i krajoznawstwa regionu świętokrzyskiego, a także z zakresu muzealnictwa i ochrony przyrody. Najpopularniejszym dziełem S. Kowalczewskiego stał się przewodnik turystyczny *Góry Świętokrzyskie*, cieszący się wielką poczytnością, który miał pięć wydań. Ostatnie, z 1967 r., w nakładzie 30 000 egzemplarzy, już parę lat temu zostało wyczerpane. Czytając *Góry Świętokrzyskie* lub jakąkolwiek inną pracę S. Kowalczewskiego uważny czytelnik szybko odczuje, iż Autor miał wielką wiedzę i umiał pisać rzetelnie, interesująco, stylem prostym i zawsze pięknym.

Był tytanem pracy. Działal w wielu dziedzinach i na wielu posterunkach, lecz

każdą czynność podejmował zawsze z jednakowym najwyższym stopniem odpowiedzialności. Odznaczał się skromnością i taktem, zawsze życzliwy i pomocny dla swych współpracowników i oddany młodzieży, którą przez całe swe życie kształcił w nauce i pracy w duchu najgłębiej pojętego patriotyzmu. Za liczne osiągnięcia otrzymał wiele odznaczeń, m. in. Krzyż Kawalerski Orderu Polonia Restituta, Medal Komisji Edukacji Narodowej, tytuł honorowy „Zasłużonego Nauczyciela PRL”, Medal XXX-lecia PRL i wiele innych wyróżnień.

Był to człowiek bardzo światły, o wielkiej szlachetności i nie mniejszym harcie ducha. Jego odejście stanowi niepowetowaną stratę dla Kielc, regionu świętokrzyskiego i całego krajoznawstwa polskiego.

Profesor Sylwester Kowalczewski został pogrzebany na cmentarzu Starym w Kielcach. Cześć Jego pamięci!

Zygmunt W. Pyzik